

המתקם לתחיה - חלק א'

ספור לרכישת מימנות ושליטה בשפה הארמית

חריקה עזה וצורמנית נשמעה בפביש הסואן במנהטון
שבארה"ב. עוברים ושבים עצרו את נשימתם כד חזו
אדם צעיר דקא עבר במעברא דפבישא (במעבר
5 החציה), ונעלם מתחת גלגלי המכונית דקא אתיא
ברהיטותא (שבאה במרוצה) מסטררא תננינא (מהצד
השני), ובלקמה בפתאומיות ובקול רעש גדול!

בתר רגעא פורתא קא נפק הנהג מהמכונית חורא,
כתלגא. סמוך למכונית, קא שכוב אארעא איניש וניק

(צעיר), שהיה פצוע קשה. עוברי אורח, קא קראו היא (מהר) לכחות ההצלה. זימנא טובא
קא חלף עד דאתו אינשי דהצלה. רק ליביה בלחודא (לבו בלבד) פעם חלושות. הפצוע הכנס
לאמבולנס ונסיבו ליה להדיא לבית החולים 'אסותא' דסמיד.

רופאי בית החולים קבעו כי המצב נואש וקבעו דאיתותרו ליה שעין פורתא בהאי עלמא,
15 וליכא מאי למיעבד עמיה. הם נסו לברורי מאן איהו צעירא דאתא לגביהו, ומאן אינון
בני משפחתיה, כדי דגיתו למיהוי בהדיה בשעותיו האחרונות. מהצצה בתעודות דעל
גביהו, קא חזו דאיהו יהודאי דשמיה: "אלקיס קסטלוביץ", ואית ליה אחתא דקא
דיירא במנהטון.

המזכירה הודיעה לאחותו של אלקיס שתגיע בדחיפות לבית החולים. וקא קראו נמי
20 לרבנא יהודאי, למקרי עמיה קריאת שמע וודוי ברגעיו האחרונים, כמנהגא דיהודאי. רב
בית החולים – הרב שפירא שנכנס לחדר הפצוע, נעמד בצד החדר ושפתותיו החלו מרחשו
תפלה חרישית לשלומו של הפצוע.

בעוד הרב שפירא עומד ומתפלל, קא עיילא אחתא דאלקיס לגו חדרא וקא שרנא
למיבכי ולמיזעק: "אוי, אללי לי... אבוי לי... מאי יימר אבונא קשישא על מאי דאתרמי
25 (מה שארע) עם ברא דוקנא (בו זקוניו) דיליה?!"...

הרב נסה לעודדה ולנחמה בדברי חז"ל: "אפילו חרב חדה מנחת על צוארו של אדם אל
יתאש מן הרחמים...", ובעינן לאתחזיקי בתיובתא בצדקתא ובצלותא לאעבורי
לגזרתא. אבל דבריו נפלו על אזנים ערות. האחות המשיכה למרר בבכי מר: "אחי, אחי,
מאי לימא אבונא על דאירכס (שאבד) בריה מן עלמא? איך יוכל לעמוד בדבר הזה?! אוי...
30 אוי ואבוי... אמרה בקול חנוק ובבכי סוער.

מְדַבְּרִיהָ הַמְקַטְעִים שֶׁל הָאָחוֹת, הַבֵּין הָרַב שְׁפִירָא, כִּי לְצַעִיר יֵשׁ אֵב יְשִׁישׁ. דְּקָא אִיִּיתִי
הַאי מִיִּלְתָּא לְאִשְׁתְּמוֹדְעוּתָא דְאַסְיִין (כְּשֶׁהֲגִיעַ זֶה הַדְּבָר לִידְעַת הַרוֹפְאִים). הֵם הִחְלִיטוּ כִּי
בְעֵינָן לְאוֹדְעֵי לְאִבוּהֵי עַל הַתְּאוּנָה בְּזִהִירוֹת כְּדִי שְׁלֹא נִגִיעַ לְהַתְּרַגְּשׁוֹת יִתְּרָה.

הָרַב שְׁפִירָא קָבַל אֲנַפְשִׁיהָ לְאִשְׁתְּעוּיִי לְאִבוּהֵי וְלִהְכִינוּ לְפָרְדָּה מִבְּרִיהָ מְקַמֵּי דְקָא
אִיסְתְּלִיק מֵעֲלָמָא. הָרַב הֲגִיעַ לְבֵית הָאָבוֹת שָׁבוּ נִמְצָא הָאֵב, וְהֵתֵם אֲשַׁכַּח לִיהָ לְאִבוּהֵי -
ר' שְׁלֹמָה קִסְטְלוֹבִיץ, דִּיִּתִיב בְּנִיחוּתָא וְעֵינָיו מְפִיקִים נֵעִם וְחוֹן וְדִיקְנִיהָ חִיּוּרָא נְחִית עַל פִּי
מְדוּתָיו.

קָא שְׂרִי רַבְּנָא, לְזַמּוּנִיהָ לְקִשְׁיָא (לְהַכִּינּוּ אֶת הַזְּקוֹן) לְבִשׁוּרָה הַמְעַצִּיבָה דְבְּרִיהָ יְקָרִיהָ,
חֲלִילָה וְחַס, אֲזִיל לְמִימַת תּוֹךְ שְׁעוֹת סְפוּרוֹת... הָרַב הִבִּיט בְּחֶרְדָּה בְּר' שְׁלֹמָה לְרָאוֹת מַה
תְּהִיָּה תְּגוּבָתוֹ, בְּרַם ר' שְׁלֹמָה שְׁתִּיק וְלֹא יָצָא מִשְׁלוֹתוֹ.

"ר' שְׁלֹמָה, בְּעִית לְמִיחְזִי לְבָרְךְ בְּבִי קְצִירִי"? – שְׁאַל הָרַב בְּעַדִּינוֹת

"אִין, יִיתִי וְנִיזִיל לְגַבִּיָּה". וְעַד מְהֵרָה נִפְקוּ תַרְוּוּיָהּ וְנִסְעוּ בְּמַהִירוֹת לְבִי קְצִירִי.

הָרַב שְׁפִירָא הוֹלִיךְ אֶת הַזְּקוֹן לְחֶדֶר בּוֹ שָׁכַב בְּנוֹ הַפְּצוּעַ, וְקָא אַחוּי בְּאַצְבָּעֵיהָ אַעֲרָסָא דְבְּרִיהָ
(הָרָאָה בְּאַצְבָּעוֹ עַל מִטַּת בְּנוֹ), וְקִשְׁיָא קָא קָרִיב לְהַדְּנָא וְאַסְתְּכִי בִּיהָ. בְּרַם לֹא אִתְּחַזִּי עַל
אַפִּיהָ (לֹא נִרְאָה עַל פָּנָיו) שׁוּם אוֹתוֹת הַתְּרַגְּשׁוֹת!

קָא סָבַר רַבְּנָא דְאִבוּהֵי לֹא קוּלֵט מַאי דְחַזִּי, וּמַאי דְעֵתִיד לְמִיִּהוּי עִם בְּרִיהָ, בְּעוֹד שְׁעִין
פּוֹרְתָא, וּמִשׁוּם הֵכִי קָא בְּעִי הָרַב שְׁפִירָא מֵאַסְיָא דְקָאֵי הֵתֵם (מִהַרְוֹפָא שְׁעַמַּד שָׁם) דִּישְׁתַּעִי
לְאִבוּהָ מַה קוֹרָה עִם בְּנוֹ. בְּרַם, אִף לְבִתֵּר דְשְׁלִים אֲסִיָּא לְמִימְרִיהָ, לֹא קָא אִיתְּחַזִּי שְׁנוּיָא
עָלֶיהָ דְר' שְׁלֹמָה וְלֹא אִיבְעִית מִמַּאי דְשָׁמַע.

קָא הֶדְר הָרַב וְשִׁיִּלִּיהָ: "נוֹ, ר' שְׁלֹמָה, מַאי אֵית לָךְ לְמִימְרִי?"

"אֲנָא אֲזִיל לְמַהֲדֵר לְבִי קִשְׁיָאִי" - הִשִּׁיב הַזְּקוֹן בְּנַחַת וּבְשִׁלּוֹה.

"מַאי?!... מַאי אֲמַרְתָּ?!...!" – גִּמְגַם הָרַב לְעַבְרוֹ.

ר' שְׁלֹמָה הִישִׁישׁ שָׁב עַל דְבְּרִיו: "אֲנָא אֲזִיל, בְּרִי יִתְסִי (בְּנִי יִבְרִיא) וְיִפּוֹק מִן הַכָּא בְּרִיא
וְשָׁלֵם עַל רַגְלָיו, שְׁלוֹם וְכָל טוֹב סָלָה!!!".

הָרַב שְׁלֹמָה יָכַל הֵיךְ לְכַבֵּשׁ אֶת סְעֵרַת רוּחוֹ זָעַק: "ר' שְׁלֹמָה! הֵיכִי סָלִיק אֲדַעְתָּא לְמִיזֵל
הַשְׁתָּא?! בְּרַךְ אֲזִיל לְאִיסְתְּלוּקֵי מִן עֲלָמָא וְאֵת אֲזֵלַת בְּנִיחוּתָא?! מָאן יָדַע, דִּילְמָא הָדִין
שְׁעָתָא, אִיהוּ שְׁעָתָא בְּתַרְאָה דִּילִיהָ עָלֵי אֲדַמּוֹת?, "ר' שְׁלֹמָה" – זָעַק הָרַב שְׁפִירָא
בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת – "הָא בְּעֵינָן לְצִלוּיִי וְלְמִיבְּכִי קַמִּיהָ שְׁמִיָּא, אוּלִי יָחוּס, אוּלִי יָרַחם!!!".
בְּרַם הַזְּקוֹן הִמְשִׁיךְ בְּשִׁלּוֹתוֹ.

הָרַב הִבִּיט בְּרַחֲמָנוּת עַל הַזְּקוֹן וְחָשַׁב שְׁמָא הַשְׁתַּבְּשָׁה עָלָיו דְעֵתוֹ וְלֹא חָלִי וְלֹא מְרַגִּישׁ גְּבָרָא
מַאי דְחַזִּי לְנַגֵּד עֵינוֹהֵי.

(מְעַבֵּד מִתּוֹךְ הַעֲלוֹן 'פְּתִיגְמִין' דְּתַלְמוּדָא')

השיבו על השאלות :

1. במקום המלה סואן (שורה 1) אפֿשר לכתב :

- א. מסֿכן.
- ב. אָרֿד.
- ג. רועֿש.
- ד. שֿקט.

2. העתיקו מהקטע 3 מלים באַרמית ממשפחת המלים רפואָה –

3. בשורות 15-16 כתוב : ומאן אינון בני משפחתייה... -

מדוע בקשו רופאי בית החולים לדעת מי הם קרובי משפחתו של הפצוע?

4. שֿערו, מדוע אָביו שֿל הפצוע לא התרגש ממצבו שֿל בנו?

5. מדוע רופאי בית החולים קראו לרב שפירא להגיע לבית החולים?

- א. הם רצו שֿיסייע להם בזהוי הפצוע.
- ב. הם רצו שֿהוא יודיע לאב על פטירת בנו.
- ג. הם רצו שֿיאמר ודוי ויקרא קריאת שֿמע עם הפצוע לפני פטירתו.
- ד. הם רצו שֿהרב יתפלל על הפצוע שיבריא במהרה.

6. העתיקו מהקטע 3 מלות שֿאלה באַרמית :

7. העתיקו מהקטע 4 משפטי שֿאלה באַרמית.

לדוגמה : 'מאן איהו צעירא דאתא לגביהו?'

1.

2.

3.

4.

8. כתבו בלשונכם את המשפטים הבאים :

- דאיתותרו ליה שעין פורתא : _____
- ליכא מאי למיעבד עמיה : _____
- מאי יימר אבונא קשישא : _____
- מקמי דקא איסתליק מעלמא : _____
- מאי דחזי לנגד עינוהי : _____

9. כתבו את המלים/הבטויים הבאים בארמית (מלים מהקטע).

- מעבר חציה : _____
- בית חולים : _____
- זקו לבו : _____
- בית אבות : _____
- לבן כשג : _____

10. פרוש הבטוי 'נפלו על אזנים ערלות' (שורה 47)?

- א. הגויים הקשיבו לדבריו.
- ב. דבריו לא התקבלו ע"י השומעים.
- ג. לא הקשיבו לדבריו בשל כאבי אזנים.
- ד. לא הספיק לסיים את דבריו.

11. כתבו 'נכון' או 'לא נכון' :

- עוברי ארח הזמינו את כוחות ההצלה : _____
- כוחות ההצלה הגיעו זמן קצר לאחר התאונה : _____
- הרופאים לא האמינו שהפצוע ישוד את התאונה : _____
- הרב שפירא הודיע לאחותו של הפצוע על התאונה : _____
- האבא לא הסכים לבקר את בנו הפצוע בבית החולים : _____

12. שערו וכתבו מה יהיה לדעתכם המשך הספור.

באורי מלים

מתחיו קו בין המלה לביאורה.

הֶלֶךְ	☐
שְׁנִיָּהֶם	☐
יָצְאוּ	☐
שָׁלוֹן	☐
אָבֵד	☐
זָקוּן	☐
שָׁלַג	☐
רְפוּאָה	☐
בְּיַחַד אִתּוֹ	☐
תְּפִלָּה	☐
פָּחַד	☐
חֹלִים	☐
מָטָה	☐
זָקוּן	☐
תְּשׁוּבָה	☐
פָּנִיו	☐
עֲכָשׁוּ, כָּעֵת	☐

אִרְכָּס	☐
אֶסוּתָא	☐
עֶרְסָא	☐
קִצְיָרִי	☐
יָשִׁישׁ	☐
אִיבְעִית	☐
דִּיקְנָא	☐
אָזִיל	☐
הַשְׁתָּא	☐
אִפִּיה	☐
תִּלְגָּא	☐
נְפָקוּ	☐
תְּרוּוִיהוּ	☐
דִּילִיה	☐
צְלוּתָא	☐
תְּיוּבְתָא	☐
בְּהִדְיָה	☐

'הַמַּת הַחַי' - תְּפִזֵּרְת מַלְיָם בַּאֲרָמִית

א	ת	ו	ל	צ	ז	פ	ס	ת	ד	א	ד	ט	ס
ר	מ	ל	ה	א	ס	כ	ר	י	א	ת	פ	ל	צ
ת	א	ח	י	כ	צ	ע	נ	ו	ס	ש	ע	מ	א
ר	מ	ת	ת	י	ב	ע	ד	ב	ג	ה	ר	י	ת
ו	ר	ל	ו	ל	ו	נ	נ	ת	ו	ו	ס	ח	ר
ו	ח	מ	א	ט	ה	ס	י	א	ר	ק	א	ז	ו
י	ש	י	ש	י	י	כ	ל	ח	צ	פ	ה	י	פ
ה	נ	מ	מ	ג	ס	ה	י	י	ו	נ	י	א	ד
ו	ו	ר	פ	ח	י	א	ר	י	ז	ת	פ	ס	י
ה	ד	ש	ו	ל	ר	י	מ	צ	א	א	א	ו	ק
א	י	א	י	ב	ע	י	ת	ת	ג	כ	ט	ת	נ
ר	ר	ד	ש	ש	ג	י	ל	ל	ק	ו	ו	א	א
ה	ח	ט	ה	ה	ב	י	ו	ג	פ	א	ב	פ	ר
ו	ע	ע	ס	ב	מ	כ	ע	א	ש	י	א	ע	ש

רְהִיטוּתָא, סְטָרָא, פּוּרְתָא, טוּבָא, לִיכָא, אִירְכָס, אָסוּתָא, אָסָא, קְצִירִי,
 יְשִישׁ, אִיבְעִית, דִּיקְנָא, אֲזִיל, הַשְׁתָּא, אַפִּיה, תְּלָגָא, נְפָקוּ, תְּרוּוֹהוּ, דִּילִיה,
 צְלוּתָא, תִּיּוּבְתָא, בְּהִדִּיה, מֶרְחָשֵׁן, מִילְתָּא, לְמִיחְזִי, עֶרְסָא, לְמִימֶר,
 בְּנִיחוּתָא.